

ADOP TEER E MONU MENT

**HANDLEIDING
MAAK JE EIGEN
HERDENKINGSKRANS**

HERDENKINGSKRANS

Met het vernieuwde herdenkingspakket maak je samen met je leerlingen een herdenkingskrans. Leerlingen versieren de krans met een takje of bloem die ze meenemen naar school en voegen hun eigen persoonlijke boodschap toe. Tijdens jullie herdenking kunnen jullie deze herdenkingskrans neerleggen bij een monument.

WAT VIND JE IN HET HERDENKINGSPAKKET?

- Basiskrans met 50 krammetjes en één rol binddraad om de krans te versieren
- Twee rouwlinten om aan de krans te bevestigen, één rouwlint kun je personaliseren
- 32 vrijheid-pins die de leerlingen kunnen opspelden tijdens de herdenking
- Sticker voor op de deur van jouw school
- Blad met herdenkingskaartjes (deze hoef je alleen nog uit te knippen)
- Brief met een link naar de online pagina met inspiratie- en aanvullend lesmateriaal voor in de klas

DUUR VAN HET PROJECT

Vorbereiding	± 2 lesuren verspreid over twee momenten
Uitvoering	± 2 lesuren
Herdenking	± 1 lesuur
Verwerking	± 2 lesuur

HANDLEIDING MAAK JE EIGEN HERDENKINGSKRANS

1.

HET PROJECT

1. Voorbereiding

Leerlingen onderzoeken het monument, verzamelen verhalen, nemen een bloem/tak/blad van thuis mee.

2. Uitvoering

Samen de krans versieren (met één of meerdere klassen). Zorg dat er voldoende tijd is voor alle leerlingen om een bijdrage te leveren aan de krans.

3. Herdenking

Herdenking bij het monument, leerlingen leggen samen de krans neer. Laat één of meerdere leerlingen kort vertellen wat hun boodschap of bloem betekent, dat maakt de herdenking persoonlijk en zichtbaar.

4. Verwerking

Nabespreking in de klas, reflectie op wat vrijheid betekent.

DATABASE

Monumenten kunnen door meerdere scholen worden geadopteerd. In de oorlogsmonumentendatabase vind je op de pagina van het specifieke oorlogsmonument de adoptieschool (of scholen). Ook jullie school dus! Zie: 4en5mei.nl/oorlogsmonumenten.

STAP 1: DE BLOEMEN EN TAKJES

Om de krans te versieren vragen we alle leerlingen om een bloem of takje mee te nemen naar school. Eén bloem of takje (met blad) per leerling is voldoende om de krans te versieren. Het is vooral belangrijk om duidelijk te maken dat iedere leerling mee kan doen. Zo zijn er heel veel mogelijkheden om aan bloemen en takjes te komen. Hiernaast wat tips die je mee kunt geven aan je leerlingen en/of ouders / verzorgers.

Klik [hier](#) voor het volledige instructiefilmpje.

TIPS VOOR LEERLINGEN EN OUDERS

Ouderbriefje

In de communicatiekit vind je een ouderbriefje om mee te geven aan de leerlingen voor thuis. Leerlingen kunnen hun ouders/verzorgers/familie/vrienden/de buurt vragen of ze een bloemetje en takje uit de tuin mogen pakken. Denk ook aan losse takjes die in de omgeving te vinden zijn, ergens op de stoep of in het park.

Wandeling

Organiseer samen met jouw leerlingen een korte wandeling (±15 minuten) om bloemen en takjes te verzamelen.

Knutselen

Maak een mooie bloem als extra opdracht in de klas. Maak bloemen door middel van origami of van crêpepapier. Op YouTube zijn veel tutorials te vinden met origami.

Bloemist

Koop bij de lokale bloemist een bloem.

TIP

Laat de leerlingen de herdenkingskrans pas kort voor de kranslegging versieren. Bloemen en groen blijven dan het mooist en zo zorg je voor het beste resultaat.

STAP 2: DE HERDENKIGSKRANS

Het maken van de krans bestaat uit de volgende onderdelen:

1. Krans versieren
2. Herdenkingskaartjes maken
3. Rouwlint versieren
4. Herdenking en afsluiting

De voorbereiding

- De krans is in zijn geheel geleverd met een groen stoffen lint eromheen. Zorg dat alle bijbehorende accessoires voor de krans (1 rol binddraad, 50 krammetjes, alle bloemen en takjes) klaarliggen.
- Verdeel de klas in groepjes om met onderdeel 1 t/m 3 van de herdenkingskrans aan de slag te gaan.
- Kies er (eventueel) voor om de groepjes te laten rouleren, zodat iedere leerling aan elk onderdeel kan bijdragen.
- Als je een grote klas hebt, of dit project wilt uitvoeren met meerdere klassen, dan zijn er aanvullende opdrachten beschikbaar.

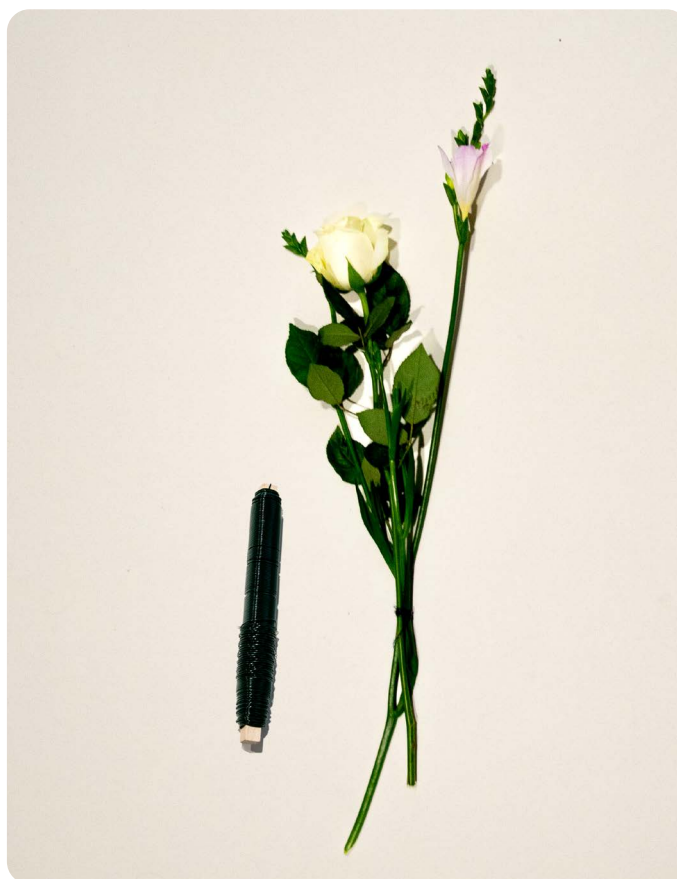
TIP

Bekijk bijlage A om meer te leren over de symboliek van de krans.

Klosjes maken

De (eerste) groep die aan de slag gaat met het versieren van krans, start met het maken van klosjes. Klosjes bestaan uit verschillende aan elkaar bevestigde bloemen en takjes. Je maakt ze door het binddraad te wikkelen rondom de stengels van een paar bloemen of takjes.

Het is ook mogelijk om de bloemen en takjes los aan de krans te bevestigen. Dat doe je gemakkelijk met een krammetje. De klosjes met bloemen of takjes kun je vervolgens met een krammetje aan de krans vast klemmen. Duw het krammetje over het klosje en schuif de pinnen van het krammetje in de krans op een plek naar keuze.

De Herdenkingskaartjes

Naast bloemen en takjes kunnen jouw leerlingen persoonlijke kaartjes aan de krans bevestigen. Het pakket bevat een blad met herdenkingskaartjes. Deze hoef je alleen nog uit te knippen en met een stukje binddraad aan de krans te bevestigen.

Jouw leerlingen mogen opschrijven of tekenen waarom zij herdenken. Zorg dat er voor iedere leerling die dit wil ruimte is om een persoonlijke boodschap achter te laten. Niks moet, alles mag.

De rouwlinten

Het pakket bevat twee rouwlinten, waarvan één rouwlint onbedrukt is. Jouw leerlingen kunnen dit rouwlint zelf versieren. Denk aan de naam van jullie school, eigen namen, een mooie tekening. Bedenk samen wat leuks. Prik twee krammetjes door een rouwlint zodat je deze kunt verbinden met de krans.

TIP

Is jouw klas relatief klein (tussen 12 en de 20 leerlingen)? Dan raden we aan om alle bloemen en takjes aan de bovenkant van de krans te bevestigen.

TIP

Bestaat jouw klas uit meer dan 20 leerlingen? Probeer dan de bloemen en takjes mooi over de gehele krans te verdelen.

TIP

Is er een lamineermachine aanwezig op school? Dan kun je de kaartjes lamineren. Zo blijven de kaartjes langer mooi. Doe dit wel nadat je op de kaartjes hebt geschreven of getekend.

TIP

Bekijk bijlage A om meer te leren over de symboliek van de krans.

HEB JE EEN GROTE KLAS OF WIL JE AANVULLENDE OPDRACHTEN DOEN?

Herdenkingsvragen

Achterin de handleiding vind je de herdenkingsvragen. Dit zijn 30 kaartjes met filosofische vragen, opgedeeld in 3 thema's. Deze herdenkingsvragen kunnen worden gebruikt om de leerlingen na te laten denken én een open gesprek te laten voeren over oorlog, herdenken en het belang van monumenten.

Eigen herdenking organiseren

Gebruik het herdenkingsplan om jullie herdenking te organiseren. Geef kinderen individueel of in (tafel)groepjes een exemplaar van het herdenkingsplan, zodat zij zelf kunnen bijhouden wanneer iets geregeld is. Het herdenkingsplan wordt een plan van de hele groep.

Verhaal of gedicht schrijven

Laat leerlingen schrijven alleen of in groepjes van 3-4 een verhaal of gedicht. Dat kan over het monument gaan, of wat herdenken en vrijheid voor hen betekent.

De krans kan ook na de herdenking meegenomen worden. In veel gemeenten wordt de krans na enkele dagen door een organisatie of gemeente verwijderd.

In bijlage B & C vind je instructies over de kranslegging en de algemene regels rondom monumenten.

Laat de leerlingen aan het eind van dit project vertellen over wat ze is bijgebleven van de herdenking, het maken van de krans en het schrijven van de kaartjes. Zo ontstaat er een mooi gesprek.

TIP

Vergeet niet een mooie foto van de krans en herdenking te maken, om achteraf te delen.

STAP 3: DE HERDENKING

Nu jullie herdenkingskrans af is, is het tijd voor de herdenking! Sluit aan bij een bestaande herdenking, of organiseer zelf een moment bij jullie monument. Voel je als school vrij om deze herdenking op een eigen gekozen moment in te plannen. Doe dit het liefst op de dag dat je samen met de klas de herdenkingskrans hebt gemaakt. Alle leerlingen krijgen één vrijheidspin om te dragen tijdens de herdenking. Deze zijn meegeleverd in het herdenkingspakket. Het kan handig zijn om binnen jouw school af te stemmen wie verantwoordelijk is voor het ophalen van de krans.

BIJLAGE

A. WAT IS DE SYMBOLIEK VAN DE KRANS?

De oorsprong van de krans

De oorsprong van de krans ligt in de Oudgriekse tijd. Toen werden kransen gemaakt van takken, bladeren of bloemen, meestal van olijf, laurier of eik. De vorm is altijd rond of ringvormig. De cirkel was belangrijk, omdat die geen begin en einde heeft en zo eeuwigheid, leven en verbondenheid symboliseerde.

Betekenis in de oudheid

- Overwinning & eer: winnaars van de Olympische Spelen kregen een olijfkrans op hun hoofd.
- Wijsheid & kunst: dichters en filosofen werden vaak afgebeeld met een lauwerkrans.
- Respect & herinnering: bij begrafenissen werd een bloemen- of bladerenkrans neergelegd om de overledene te eren.

De krans door de eeuwen heen

De krans is een symbool dat al heel lang bestaat. In de tijd van de oude Grieken kregen winnaars van de Olympische Spelen een krans van olijf- of laurierbladeren. Die stond voor eer en overwinning. Ook bij begrafenissen gebruikten de Grieken kransen, als teken van respect en herinnering.

De Romeinen namen dit gebruik over. Generaals die een veldslag wonnen, kregen een lauwerkrans als teken van moed. Bij rituelen en begrafenissen lag er vaak een bloemenkrans. De ronde vorm, zonder begin en einde, stond voor eeuwigheid en de cyclus van leven en dood.

In de middeleeuwen en renaissance kreeg de krans een plek in de christelijke traditie, bijvoorbeeld als adventskrans rond Kerst. Bloemenkransen bleven daarnaast een manier om rouw en respect te tonen.

In de 19e eeuw werd de krans steeds belangrijker bij begrafenissen. Elke bloem kreeg een eigen betekenis: witte bloemen stonden voor zuiverheid, rode bloemen voor liefde of opoffering.

Na de grote oorlogen van de 20e eeuw werd de krans wereldwijd hét symbool voor herdenken. Het leggen van een krans bij monumenten en graven van gesneuvelden groeide uit tot een vaste traditie.

Vandaag de dag leggen we in Nederland kransen op 4 mei, maar ook bij veel lokale herdenkingen.

Met initiatieven zoals De Krans van de Kinderen krijgt dit eeuwenoude gebruik een nieuwe invulling. Kinderen maken zelf een krans en geven er hun eigen betekenis aan, zodat de traditie blijft leven en ook de jongste generatie herdenken actief meemaakt.

Betekenis van de krans

- Herdenking: De krans staat voor het collectieve gedenken van de mensen die zijn omgekomen in oorlogssituaties en vredesmissies.
- Respect en eerbetoon: Het neerleggen van bloemen of een krans is een traditionele manier om respect te tonen aan de overledenen.
- Verbondenheid: De ronde vorm van de krans symboliseert eenheid en de voortdurende herinnering. De cirkel heeft geen einde zo blijft hij verbonden.

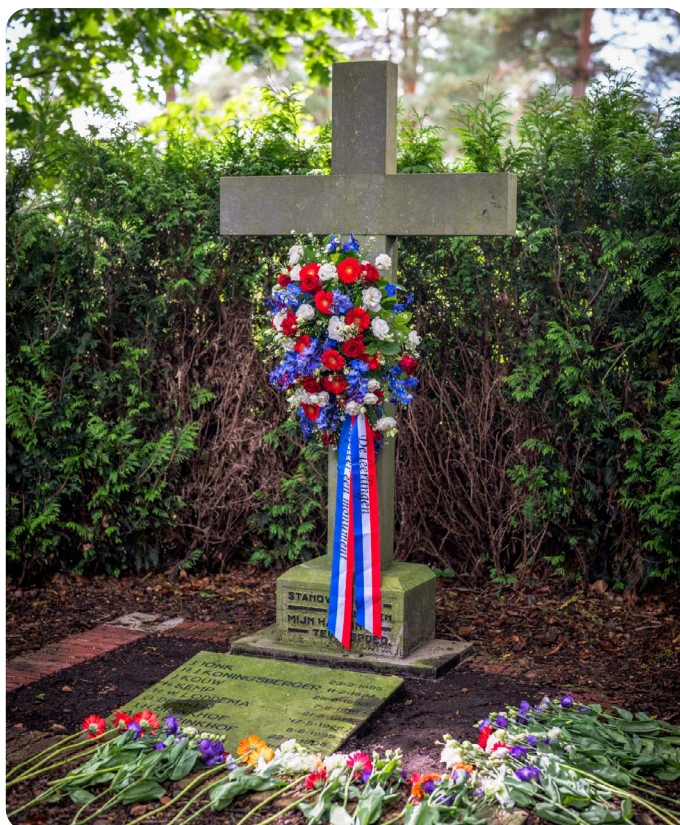
Bloemen en groen in de krans

- Bladgroen (meestal laurier) wordt vaak gebruikt als basis en staat symbool voor standvastigheid, rouw en respect. Laurier staat ook voor eer.
- Klimop staat voor trouw en verbondenheid en is een plant wat zich stevig vast hecht.
- Taxus staat voor eeuwigheid
- Witte bloemen (lelies, chrysanten of rozen) verwijzen naar zuiverheid, vrede en onschuld
- Rode bloemen (rozen, anjers) symboliseren bloed, opoffering en moed.
- Blauwe of paarse bloemen symboliseren rouw en stilte
- Linten rood-wit-blauw verwijst naar de nationale vlag van Nederland en verbondenheid van het hele land. Het zwarte lint staat vaak voor rouw.

B. HOE LEG JE EEN KRANS NEER BIJ EEN MONUMENT?

Er zijn verschillende manieren om een krans neer te leggen bij een monument. Het is belangrijk dat er bij het plaatsen van de krans geen schade aan het monument of de omgeving wordt aangebracht.

- **De leunende krans:** Dit is niet bij alle monumenten mogelijk of toegestaan. Deze manier is geschikt voor grotere, stevige monumenten. Zorg ervoor dat je krans stabiel is zodat het er netjes en respectvol blijft uitzien.
- **Plat neerleggen:** De meeste monumenten zijn ontworpen voor het plat neerleggen van kransen. Als het monument op een onregelmatige of ruwe ondergrond staat, kan het handig zijn om een plaat of doek te gebruiken om de krans op te leggen.
- **Specifieke plaatsen:** Sommige monumenten hebben specifieke aanwijzingen of markeringen voor waar en hoe de krans gelegd moet worden. Dit staat dan vaak op borden aangewezen. Zorg ervoor dat de plaatsing van de krans de omgeving niet beschadigt.

C. WAT ZIJN DE ALGEMENE REGELS VOOR HET LEGGEN VAN KRANSEN OF BLOEMEN BIJ MONUMENTEN?

- Het belangrijkste is dat er met respect om gegaan wordt met de monumenten. En dat het echt een eerbetoon is aan slachtoffers.
- In de meeste gevallen is het toegestaan om een krans tijdelijk achter te laten. Wel is het belangrijk om de krans op zo'n manier te plaatsen dat deze geen schade brengt aan het monument. Na enige tijd haalt de gemeente de krans of bloemen vaak weer op. Hier zijn bepaalde organisaties voor.
- De krans mag geen verstoring zijn van de openbare ruimte
- Laat geen afval achter bij de krans. Dus geen plastic of ander verpakkingsmateriaal
- In sommige gevallen is het nodig om toestemming te vragen aan de gemeente of de organisatie die verantwoordelijk voor het monument (meestal alleen bij grote officiële herdenkingen)
- Sommige gemeente hebben specifieke richtlijnen voor herdenkingen
- Probeer de natuur zo min mogelijk te schade door te kiezen voor andere materialen etc.

AANSLUITING BIJ KERNDOELEN

Nederlands

kerndoel 4

De leerlingen leren informatie te achterhalen in informatieve en instructieve teksten, waaronder digitale bronnen.

Oriëntatie op jezelf en de wereld

kerndoel 37

De leerlingen leren zich te gedragen vanuit respect voor algemeen aanvaarde waarden en normen.

Tijd

kerndoel 51

De leerlingen leren gebruikmaken van eenvoudige historische bronnen en ze leren aanduidingen van tijd en tijdsindeling gebruiken.

kerndoel 53

De leerlingen leren over de belangrijke historische personen en gebeurtenissen uit de Nederlandse geschiedenis en kunnen die voorbeeldmatig verbinden met de wereldgeschiedenis.

Kunstzinnige oriëntatie

kerndoel 56

De leerlingen verwerven enige kennis over en krijgen waardering voor aspecten van cultureel erfgoed leefomgeving is gebeurd tijdens de Tweede Wereldoorlog.

